

VADOVAS

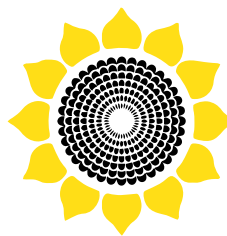
Augame drauge:
kartų bendradarbiavimas
bendruomenės soduose



Nordplus



ŽINIŲ KODAS



VILNIAUS VERKIŲ
MOKYKLA -
DAUGIAFUNKCIS
CENTRAS



TEISKON
SALONSAARI

AUGAME DRAUGE: VADOVAS

PAGALBA SUP MOKINIAMS PASITELKiant SODININKYSTĘ IR GAMTOS PAŽINIMĄ



Leidinio turinys yra tik leidėjo atsakomybė, o Norvegijos aukštojo mokslo ir įgūdžių direktoratas – „Nordplus Horizontal“ administratorius – neatsako už tai, kaip gali būti naudojama ši informacija.

Turinys

1. Sveikas, sodinininke!.....	4
2. Kuo sodininkystė tokia ypatinga	4
3. SUP turinčių mokinių pažinimas.....	4
4. Pasirengimas užsiėmimui.....	5
5. Sensorinės patirtys sode	5
6. Bendrystė su gamta ir vieni kitais	6
7. Galimos veiklų idėjos	6
8. Kaip užtikrinti visų saugumą ir gerą savijautą.....	7
9. Refleksija.....	7
10. Aukime drauge.....	8
11. Gerosios praktikos pavyzdžiai iš partnerių šalių	8
11.1. Pavyzdžiai iš partnerių šalių: Estija	9
11.2. Pavyzdžiai iš partnerių šalių: Suomija	10
11.3. Pavyzdžiai iš partnerių šalių: Lietuva.....	11
12. Keturi pagrindiniai specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) principai	13
13. „Augame drauge“ sodininkystės užsiėmimų planavimo modelis.....	14
14. Mokymasis, pasitelkiant sodininkystę: pamokų planai.....	17
15. Išvados.....	41





Šiame vadove bus pristatytos metodikos, padedančios mokyti SUP mokinius praktinių sodininkystės įgūdžių, kartu stiprinant komandinį darbą ir sąmoningumą tvarumo klausimais.

1. Sveikas, sodininke!

Dėkojame, kad dalijatės savo laiku, žiniomis ir meile sodininkystei. Šis vadovas skirtas padėti Jums paprastai, džiugiai ir prasmingai ugdyti mokinius, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių.

Jums nebūtina būti mokytoju – svarbiausia būti geranorišku, kantriu sodininku, kuriam patinka padėti kitiems augti.

Jūsų vaidmuo:

- Būti vedliu ir draugu.
- Skatinti mokymąsi per veiklas.
- Padėti kiekvienam jaustis saugiai, ramiai ir didžiuotis savimi.

Šiame vadove rasite praktinių idėjų ir švelnių gairių, kurios padės jums jaustis tvirčiau šiame vaidmenyje.

2. Kuo sodininkystė tokia ypatinga?

Sodininkystė yra tarsi švelni mokytoja. Ji padeda pažinti pasaulį per prisilietimą, kvapą, garsą, skonį ir vaizdą.

Sode mokiniai gali:

- liesti žemę ir sėklas,
- uosti žoleles ir gėles,
- klausytis paukščių, bičių ir vėjo,
- stebėti, kaip auga ir keičiasi augalai,
- ragauti tai, ką patys padėjo užauginti.

Sodininkystė taip pat moko kantrybės, bendradarbiavimo ir rūpinimosi kitais – vertybių, kurios stiprina bendruomenę.

Tokios patirtys ypač svarbios specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, nes jos padeda mokytis per aiškias, ramias ir įtraukiančias veiklas.

3. SUP turinčių mokinių pažinimas

Kiekvienas mokins yra skirtingas. Vieniems gali reikėti pagalbos judant ar išreiškiant save, kitiems – ramesnės aplinkos ar daugiau laiko tam pačiam dalykui pakartoti.

Paprasti būdai, kaip jiems padėti:

- Kalbėkite aiškiai ir parodykite, ką reikia daryti.
- Duokite po vieną nurodymą vienu metu.
- Būkite ramūs ir geranoriški – neskubinkite.

Jei mokinys jaučiasi neužtikrintai, leiskite jam pirmiausia stebėti arba atlikti tik mažesnę užduoties dalį. Visada galite pasakyti: „Padarykime tai kartu.“

Supratingumas ir lankstumas yra sėkmingų sodininkystės užsiėmimų pagrindas.

4. Pasirengimas užsiėmimui

Kiekvienas sodininkystės užsiėmimas gali vykti trimis paprastais etapais:

1. *Susirinkimas ir susipažinimas*

- Susirinkite ramioje, pažįstamoje vietoje.
- Trumpai papasakokite, ką šiandien veiksime.
- Parodykite įrankius ir augalus.
- Leiskite kiekvienam paliesti, pauostyti ar atidžiai apžiūrėti tai, ką naudosite.

2. *Veikla ir pažinimas*

- Rodykite lėtai ir aiškiai.
- Padėkite kiekvienam mokiniui rasti jam tinkamą veiklą – kasti, laistyti, piešti ar stebėti vabzdžius.
- Skatinkite bendradarbiavimą ir pokalbį.
- Kartu džiaukitės gamtos garsais, kvapais ir pojūčiais.

3. *Poilsis ir refleksija*

- Ramiai atsisėskite pailsėti, pasiklausyti paukščių ar pasidalyti tuo, ką šiandien išmokote.
- Paklauskite: „Ką šiandien pastebėjote?“ arba „Kas jums labiausiai patiko?“
- Užbaikite padėką ir šypsenomis.

Ši paprasta struktūra padeda sukurti aiškumą, bet kartu leidžia išlikti laisviems ir kūrybiškiems.

5. Sensorinės patirtys sode

Sodininkystė – visą kūną ir jausmus įtraukianti patirtis. Įjunkime visus pojūčius!

- Lytėjimas – lieskite žemę, sėklas, lapus, medžio žievę; įspauskite atspaudus purve ar pieškite ant smėlio.
- Kvapas – patrinkite mėtų, baziliko ar levandų lapus ir pabandykite atspėti kvapą.

- Rega – stebėkite spalvas, formas, šešėlius ir tai, kaip augalai augdami keičiasi.
- Garsas – klausykitės paukščių, bičių, šiurenančių lapų ar laistomo vandens garsų.
- Skonis – ragaukite žoleles, salotas, uogas ar paruoštą arbatą (tik saugiai!).

Skatinkite ramų, atidų stebėjimą, pavyzdžiui:

“Užsimerkite ir klausykitės.”

ar *“Pauostykite šį lapą - ką šis kvapas primena?”*

Jutiminės veiklos padeda mokiniams būti čia ir dabar, nusiraminti ir jausti ryšį.

6. Bendrystė su gamta ir vieni kitais

Jūsų buvimas šalia ir rūpestis yra tokie pat svarbūs kaip ir augalai. Kai dirbate sode drauge:

- Pasidalykite savo prisiminimais apie sodą, derlių ar metų laikus.
- Leiskite mokiniams išreikšti jausmus žodžiais, gestais ar piešiniais.
- Kartu pastebėkite grožį – pražydusią gėlę, slieką žemėje ar saulėlydį.
- Skatinkite ramų bendravimą, klausymąsi ir klausimų uždavimą apie tai, ką pastebi kiti.
- Kartu pasidžiaukite mažais pasiekimais – pasėta sėkla, atpažintu lapu ar naujai atrastu kvapu.

“Kai visi rūpinamės sodu, auga ne tik jis, bet ir mes patys.”

Ryšys su gamta taip pat padeda mokiniams ugdyti empatiją, kantrybę bei sąmoningumą. Paprasti veiksmai, tokie kaip rūpestingas augalo laistymas ar sraigės stebėjimas, moko pagarbos gyvybei ir atsakomybės jausmo. Dirbdami kartu su patyrusiais sodininkais, mokiniai mokosi iš pavyzdžio, jaučiasi palaikomi ir patiria skirtingų kartų bendrystę ramioje, rūpestingoje aplinkoje. Tokios akimirkos kuria pasitikėjimą, stiprina ryšius ir padeda mokiniams jaustis saugiai, vertinamiems ir pajusti ryšį – tiek su gamta, tiek vieni su kitais.

7. Galimos veiklų idėjos

Laiką galite planuoti lanksčiai – vieni užsiėmimai gali trukti 20 minučių, kiti – kelias valandas. Dirbkite mokiniams tinkamu tempu ir visada stebėkite, ar jie dar turi jėgų ir noro įsitraukti.

- Sodinimas ir priežiūra – sėkite sėklas, užrašykite augalų pavadinimus ant kortelių, kalbėkitės apie tai, ko augalams reikia, ir stebėkite, kaip jie auga.
- Pojūčių tyrinėjimas – sukurkite lytėjimo dėžutę, kvapų taką ar spalvų koliažą, kad skatintumėte smalsumą ir pojūčių pažinimą.

- Gamtos pažinimas – ieškokite vabzdžių, paukščių ar gyvybės dirvožemyje; pradėkite kompostuoti; stebėkite dėsningumus ir ryšius ekosistemoje.
- Ragavimas ir maisto gaminimas – skinkite žoleles ar daržoves ir gaminkite arbatą ar salotas; saugiai tyrinėkite skonius ir aptarkite, iš kur atsiranda maistas.
- Kūryba gamtoje – dažykite akmenis, kurkite lapų atspaudus, puoškite sodo erdves arba gaminkite nedidelius darbelius iš gamtoje rastų medžiagų.
- Dalijimasis ir šventės – surenkite derliaus dieną, pakvieskite šeimas, kartu dainuokite ar dalykitės pasakojimais apie sodą.

Patarimas mentoriams: leiskite mokiniams patiems pasirinkti veiklą, kurią jie nori išbandyti. Lankstumas stiprina pasitikėjimą savimi, savarankiškumą ir įsitraukimą.

8. Kaip užtikrinti visų saugumą ir gerą savijautą

Saugumas ir gera savijauta – sėkmingo sodininkystės užsiėmimo pagrindas.

- Visada patikrinkite, ar įrankiai yra saugūs ir švarūs.
- Pasirūpinkite pirštinėmis, kepure nuo saulės ir tinkama apranga.
- Turėkite geriamojo vandens.
- Venkite nuodingų ar aštrių augalų.
- Turėkite ramią, vietą poilsiui pavėsyje, jei kam prireiktų pertraukos.
- Po darbo sode nusiplaukite rankas.

Svarbiausia – kurkite ramią, švelnią ir palaikančią atmosferą. Šypsokitės, pastebėkite pastangas ir džiaukitės mažais pasiekimais – jūsų kuriama aplinka yra tokia pat svarbi kaip ir pačios veiklos.

Patarimas mentoriams: skatinkite mokinius pasakyti, jei jie jaučiasi pavargę, nesaugiai ar jiems reikia pagalbos. Atsižvelgdami į tai, kuriate pasitikėjimą.

9. Refleksija

Po kiekvieno užsiėmimo sustokite ir apmąstykite:

- Kas šiandien pavyko geriausiai?
- Kas atrodė laimingiausias ar labiausiai pasitikintis savimi?
- Kam nors reikėjo daugiau pagalbos ar padrąsinimo?
- Ko išmokote iš mokinių?

Užsirašykite kelias pastabas, nufotografuokite arba trumpai pasižymėkite savo pastebėjimus. Tokios refleksijos padeda geriau planuoti kitus užsiėmimus ir užfiksuoti mažas, bet svarbias akimirkas, kurios rodo augimą ir ryšį.

Patarimas mentoriams: refleksija neturi būti ilga – užtenka kelių sakinių ar net įvertinimo šypsenėlėmis, kad galėtumėte geriau pasiruošti kitam užsiėmimui.

10. Augame drauge

Sodininkystė – tai ne tik augalų auginimas, bet ir jaunų žmonių pasitikėjimo savimi, smalsumo ir bendrystės jausmo ugdymas.

“Sode mes visi mokomės ir mokome vieni kitus.”

Būdami šalia, kantrūs ir palaikantys, padedate mokiniams jaustis saugiai, tyrinėti, bandyti ir džiaugtis savo pasiekimais. Kiekviena pasėta sėkla, kiekviena pasidalinta istorija ir kiekviena rūpesčio akimirka prisideda prie jų augimo – ir Jūsų pačių augimo.

Ačiū, kad į kiekvieną sodininkystės užsiėmimą atsinešate kantrybę, šilumą ir išmintį. Kartu auginame ne tik sodus – auginame žmones, ryšius ir bendruomenę.

11. Gerosios praktikos pavyzdžiai iš partnerių šalių

Siekiant parodyti, kaip šiame vadove aprašyti principai ir metodai veikia praktiškai, šiame skyriuje pateikiami atrinkti projektų partnerių iš Suomijos, Lietuvos ir Estijos pavyzdžiai. Šie atvejų aprašai atskleidžia, kaip mokyklos, bendruomeninės organizacijos ir vietos iniciatyvos įgyvendino sodininkystės veiklas specialiujų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, dažnai bendradarbiaudamos su vyresniais mentoriais ar savanoriais.

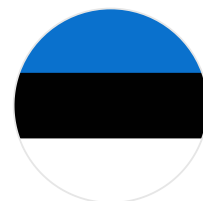
Pateikiami pavyzdžiai atspindi įvairius būdus – nuo jutiminėmis patirtimis grįstų veiklų ir mokymosi per patirtį iki įtraukių programų, kurios stiprina bendradarbiavimą, aplinkos pažinimą ir skirtingų kartų ryšį. Jie skirti įkvėpimui: nors kiekvienas sodas, grupė ir mokinyss yra skirtingi, šios praktikos rodo, kaip kūrybiškai taikyti „Augame drauge“ metodą skirtingose situacijose.

Mentoriai gali remtis šiais pavyzdžiais ieškodami idėjų, pritaikydami veiklas skirtingoms sąlygoms ar matydami, kaip praktiškai įtraukti sodininkystę į įtraukiojo ugdymo programas.



11.1. Pavyzdžiai iš partnerių šalių: Estija

SUP ugdymo ir sodininkystės iniciatyvų kontekstas



Estijoje įtraukusis ugdymas yra vienas iš nacionalinių švietimo prioritetų. Šalyje veikia tvirta teisinė ir politinė sistema, padedanti į bendrojo ugdymo mokyklas įtraukti mokinius, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių. Nors kai kuriems mokiniams specializuotos mokyklos išlieka labai svarbios, įtraukios klasės ir diferencijuotas mokymas taikomi vis dažniau. Estijos požiūryje daug dėmesio skiriama individualizuotam mokymuisi, visapusei mokinio raidai, gamta grįstiems ir patirtiniams mokymosi metodams, ypač ikimokykliniame ir pagrindiniame ugdyme.

Sodininkystė ir mokymasis lauke Estijos mokyklose vis labiau vertinami kaip naudingi būdai ugdyti gyvenimo įgūdžius, stiprinti emocinę gerovę ir skatinti aplinkos pažinimą. Daugelis mokyklų, ypač dalyvaujančių „Žaliosios mokyklos“ („Roheline Kool“) programoje, turi mokyklos sodus arba bendradarbiauja su vietos ūkiais. Vis dėlto, kaip ir daugelyje šalių, šios praktikos taikomos nevienodai. Dar yra daug galimybių sodininkystę nuosekliau įtraukti į ugdymą kaip mokymo metodą, ypač dirbant su SUP mokiniais.

Miestų bendruomeninė sodininkystė Estijoje taip pat nuosekliai auga, ypač Taline, kur tam skiriamas savivaldybės finansavimas ir darbuotojų pagalba. 2025 m. Talino miestas parėmė 39 bendruomeninių sodų, 95 edukacinių sodų ir 10 miesto sodininkystės projektų kūrimą ir plėtrą. Bendras biudžetas siekė 343 880 Eur. Tartu mieste veikia septyni bendruomeniniai sodai, o didžiausias jų – 10 hektarų ploto bendruomeninė iniciatyva „Tartu Maheaed“. Šie sodai atlieka kelias funkcijas: padeda auginti maistą, skatina aplinkosauginį švietimą, kultūrinius mainus ir socialinę įtrauktį. Vis labiau pripažįstama, kad tokios bendruomeninės iniciatyvos gali tapti vertingais mokyklų partneriais, suteikti mokiniams tikro gyvenimo mokymosi aplinką ir skatinti skirtingų kartų bei kultūrų bendravimą.

„Tartu Maheaed“ (Tartu bendruomeninio ekologinio sodo) vaidmuo

„Tartu Maheaed“ yra vienas didžiausių ir aktyviausių miesto bendruomeninių sodų Estijoje, įsikūręs Tartu Annelinno rajone. Įkurtas 2011 m. kaip gyventojų iniciatyva, jis išaugo į gerai organizuotą bendruomeninį sodą, turintį daugiau nei 500 narių. Čia miesto gyventojams suteikiami individualūs sklypai, skatinama ekologinė sodininkystė, biologinė įvairovė ir vietinio maisto kultūra.

Svarbu tai, kad „Tartu Maheaed“ tapo ir sodininkystės mokymosi, socialinės įtraukties bei savanorystės centru. Jau kelerius metus sodas bendradarbiauja su mokyklomis, siūlydamas praktines sodininkystės veiklas, kurios saugioje ir palaikančioje aplinkoje padeda integruoti praktinius įgūdžius į ugdymo procesą.

Kaip projekto „Growing Together“ koordinatorius, „Tartu Maheaed“ atlieka svarbų vaidmenį išbandant gamta grįstus pamokų planus ir mentorystės formas. Vyresnio amžiaus sodininkai, dažnai turintys ilgametės sodininkystės patirties, dalijasi tradicinėmis žiniomis su mokiniais ir mokytojais, kartu prisitaikydami prie šiuolaikinių SUP ugdymo praktikų. „Tartu Maheaed“ save mato kaip mokymosi erdvę ir įtraukiojo, bendruomene grįsto aplinkosauginio ugdymo pavyzdį. Ilgalaikėje vizijoje numatomas glaudesnis bendradarbiavimas su SUP įstaigomis, visiems prieinamų sodininkystės įrankių ir erdvių kūrimas bei sodininkystės įtraukimas į formalųjį ugdymą, bendradarbiaujant su pedagogais.

11.2. Pavyzdžiai iš partnerių šalių: Suomija



Sodininkystės edukacijos Suomijoje

Nors šalyje yra į gamtą orientuotų mokyklų, pavyzdžiui, Mahnala aplinkos mokykla, gamta grįsti metodai ir sodininkystė dar nėra nuosekli kasdienio bendrojo ugdymo dalis. Vis dėlto jų svarba mokymuisi, gerai savijautai ir tvarumo įgūdžiams yra plačiai pripažįstama. Šioje srityje mokyklas ir ikimokyklinį ugdymą skatina įvairūs tinklai ir organizacijos. Pavyzdžiui, LYKE tinklas vienija gamtos mokyklas ir aplinkosauginio švietimo organizacijas visoje Suomijoje ir suteikia mokytojams priemones stiprinti tvarų gyvenimo būdą bei vaikų ryšį su gamta.

Daugelis mokyklų turi nedidelius sodus ar pakeltas lysves, tačiau praktikos skiriasi. Sodininkystė yra internatinės mokyklos tradicijos dalis Anna Tapio mokykloje, o Valdorfo (Steiner) mokyklose augalų auginimas ir gamta jau seniai integruoti į ugdymą. Tačiau daugelyje įprastų mokyklų sodininkystė priklauso nuo mokytojų iniciatyvos ir vietos galimybių.

Atskiros gamtos mokyklos papildo mokyklų veiklą patirtiniais užsiėmimais. Pavyzdžiui, Tamperės gamtos mokykla „Korento“ organizuoja veiklas ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, o Helsinkio Pihlajamäki gamtos mokykla daug dėmesio skiria mokyklų sodininkystei. Suomijoje specialiųjų poreikių mokinių ugdymas daugiausia integruojamas į bendrą švietimo sistemą. Planuojant pagalbą vis labiau pabrėžiama įtrauktis, nors kai kurie mokiniai, jei reikia, vis dar mokosi mažesnėse grupėse ar specialiose mokyklose.

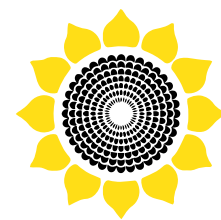
Taip pat vis labiau plinta „Green Care“ (žaliosios priežiūros) principai. Helsinkyje, Kumpulos mokyklos sode, „Vihreä Oksa Werstas“ (žalios šakos dirbtuvės) organizuoja jaunuoliams terapines sodininkystės dirbtuves, kurios padeda ugdyti įgūdžius ir skatina socialinę įtrauktį – visi dalyviai nurodė pagerėjusius socialinius įgūdžius. Suomijoje taip pat veikia „Camphill“ bendruomenės, kuriose bendruomeninis gyvenimas, biodinaminė žemdirbystė ir suaugusiųjų, turinčių specialiųjų poreikių, įtrauktis yra glaudžiai susiję.

Teisko Salonsaari kooperatyvo vaidmuo

Teisko Salonsaari“ kooperatyvas atkūrė XX a. 3-iojo dešimtmečio kleboniją ir ją supančią salą Teiske, Tampereje, paversdamas šią vietą gyva susitikimų erdve. Veiklos finansuojamos iš patalpų nuomos, maitinimo paslaugų, renginių, apgyvendinimo, o nuo 2025 m. – ir iš daržovių pardavimo.

Teritorijoje yra daržininkystės ūkis, miško sodas, uogų ir prieskoninių augalų lysvės bei miško ganyklos, prižiūrimos kartu su „Haltijan tila“ ūkiu, kur gyvūnai padeda tvarkyti kraštovaizdį. Auginant taikomi biodinaminiai ir ekologiniai metodai, taip pat laikomos bitės. Rūpinamasi visa sodo ekosistema – nuo dirvožemio mikroorganizmų iki apdulkintojų. Sodininkystė ir aplinkosauginis švietimas čia yra pagrindinės veiklos, įgyvendinamos kartu su sezoniniais vasarą dirbančiais darbuotojais, mokinių grupėmis, įgyvendinat įvairius projektus.

11.3. Pavyzdžiai iš partnerių šalių: Lietuva



VILNIAUS VERKIŲ
MOKYKLA -
DAUGIAFUNKCIS
CENTRAS



SUP ugdymo ir sodininkystės iniciatyvos

Lietuvoje švietimo sistema nuosekliai stiprina pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams – tiek specializuotose įstaigose, tiek vis dažniau įtraukiojo ugdymo programose bendrojo ugdymo mokyklose. Nors įtraukusis ugdymas vis labiau įsitvirtina nacionalinėje politikoje ir praktikoje, vis dar yra daug galimybių plačiau taikyti patirtinius, į mokinį orientuotus mokymosi metodus, ypač susijusius su gamta ir tvarumu.

Daugelyje Lietuvos mokyklų sodininkystės veiklos jau įtraukiamos į ugdymo programas, dažniausiai per gyvenimo įgūdžių, gamtos mokslų pamokas ar neformaliojo ugdymo projektus. Tačiau tokių iniciatyvų taikymas ir nuoseklumas skiriasi. Vis labiau pripažįstama, kad sodininkystę mokyklose būtų galima plėtoti sistemingiau – ne tik kaip aplinkosauginę ar profesinių įgūdžių veiklą, bet ir kaip įtraukiojo ugdymo bei mokinių geros savijautos stiprinimo priemonę.

Miestų bendruomeninė sodininkystė Lietuvoje taip pat įgauna pagreitį, ypač Vilniaus rajonuose, tokiuose kaip Antakalnis ir Pilaitė, kur gyventojai yra įkūrę bendruomeninius sodus. Šios erdvės skatina tvarumą, bendruomenės įsitraukimą ir skirtingų kartų ryšį. Nors bendruomeninė sodininkystė dar tik formuojasi kaip nuoseklesnė edukacinė priemonė, ji suteikia daug galimybių kurti stipresnius ryšius tarp mokyklų ir tokių iniciatyvų – tai būtų naudinga tiek mokiniams, tiek platesnei visuomenei.

Vilniaus Verkių mokyklos-daugiafunkcio centro vaidmuo

Vilniaus Verkių mokykla-daugiafunkcis centras yra viena labiausiai patyrusių ir pažangių SUP ugdymo įstaigų Lietuvoje. Mokykla ugdo mokinius, turinčius įvairių poreikių, įskaitant intelekto ir raidos sutrikimus, autizmo spektro sutrikimus bei patiriančius įvairius mokymosi sunkumus. Mokykla siekia kurti įtraukią ir palaikančią aplinką, kurioje mokiniai per praktinį, patirtimi grįstą mokymąsi gali ugdyti gyvenimo įgūdžius, pasitikėjimą savimi ir savarankiškumą.

Svarbu tai, kad Vilniaus Verkių mokykla turi savo sodą, kuris yra ir edukacinė erdvė, ir terapinė aplinka. Mokiniai dalyvauja sodinimo, augalų priežiūros ir derliaus nuėmimo veiklose, pritaikytose pagal jų individualius gebėjimus. Tokia praktinė veikla lavina pojūčius, motorinius įgūdžius, atsakomybę ir padeda geriau valdyti emocijas.

Kaip svarbi projekto „Growing Together“ partnerė, mokykla atlieka pagrindinį vaidmenį išbandant ir tobulinant vadovo pamokų planus. Mokytojai glaudžiai bendradarbiavo su vyresnio amžiaus mentoriais, kurdami jaukią ir aiškią aplinką skirtingų kartų mokymuisi. Taip mokiniai įgyja ne tik sodininkystės žinių, bet ir užmezga prasmingus ryšius su vyresnio amžiaus žmonėmis, kartu stiprindami socialinius, emocinius ir praktinius gebėjimus.

Vilniaus Verkių mokykla toliau plėtoja sodininkystės programą kaip ilgalaikę ugdymo turinio dalį ir rodo stiprų nacionalinį pavyzdį, kaip įtraukusis ugdymas gali būti stiprinamas mokantis lauke ir bendradarbiaujant su bendruomene.



VšĮ „Žinių kodas“ vaidmuo

VšĮ „Žinių kodas“ kaip suaugusiųjų švietėjas padeda įgyvendinti sodininkystės veiklas, kurios sujungia skirtingas kartas ir tampa praktinio suaugusiųjų mokymosi dalimi. Organizacija padeda kurti ramią, jaukią aplinką, kurioje sodininkystės užsiėmimai vyksta sklandžiai, o dalyviai nuo pirmų minučių jaučiasi patogiai. Ji padeda planuoti veiklas, paruošti sodo erdvę ir užtikrinti, kad įrankiai bei priemonės būtų parengti, kad visas dėmesys būtų skiriamas veiklai ir mokymuisi.

Mokymasis vyksta per paprastas, aiškias užduotis, kurios žingsnis po žingsnio stiprina pasitikėjimą savimi: sodinimą, laistymą, kompostavimą, ravėjimą, derliaus nuėmimą ir pagrindinius augalų priežiūros darbus. VšĮ „Žinių kodas“ taip pat padeda sodininkams atlikti mentorių vaidmenį, suteikdama aiškias gaires ir lengvai naudojamą vadovą, kad mentorystė vyktų natūraliai. Tikslas – draugiškas komandinis darbas, kuriame įgūdžiai ir kasdienė išmintis perduodami jaunajai kartai pačiu praktiškiausiu būdu – dirbant drauge soduose.

12. Keturi pagrindiniai specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) principai

Keturi specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) principai:

Mokymosi sunkumai ir intelekto raida apima tiek specifinius mokymosi sunkumus (pvz., disleksiją, disgrafiją ir diskalkuliją), tiek intelekto sutrikimus nuo lengvų iki labai ryškių.

Jutimo, kalbos ir fiziniai sutrikimai: tai regos ir klausos sutrikimai, judėjimo ribotumai ir įvairūs kalbos sutrikimai.

Elgesio ir emocijų sutrikimai: nuolatiniai arba pasikartojantys sunkumai reguliuojant elgesį, valdant emocijas ir palaikant socialinius ryšius, kurie daro įtaką kasdieniam gyvenimui.

Išskirtiniai gabumai: gebėjimai vienoje ar keliose srityse (pvz., matematikoje, muzikoje, kalbose ar kūryboje), kurie gerokai viršija bendraamžių lygį.

Visus šiuos atvejus vienija bendras poreikis – pritaikyta mokymosi aplinka, mokymosi būdai ar specialistų pagalba, kad kiekvienas galėtų mokytis jam tinkamiausiu būdu.

Neuroįvairovė yra natūrali žmogaus įvairovės dalis. Nors aiškumo dėlei specialiuosius poreikius suskirstėme į keturias grupes, neuroįvairovė ne visada telpa į vieną konkrečią grupę. Ji apima mokymosi, elgesio ir emocinės patirties skirtumus, kurie dažnai yra susiję tarpusavyje.

Autizmo spektro sutrikimas (ASS) pasižymi saviraiškos, socialinės komunikacijos ir jutiminio suvokimo skirtumais.

Rekomendacija: „Aiškiai pasakykite, ką reikia daryti, ir palaukite kol mokinys sureaguos.“

Dėmesio stokos ir hiperaktyvumo sutrikimas (ADHD) veikia dėmesio sutelkimą, impulsyvumą, energijos lygį ir emocijų valdymą.

Rekomendacija: „Viena užduotis vienu metu.“

Tourette sindromas – neurologinė būklė, pasireiškianti nevalingais judesiais ar garsais (tikais).

Rekomendacija: „Nekreipkite dėmesio į tikus, sutelkite dėmesį į veiklą.“

Nerimo sutrikimai – tai nuolatinis, stiprus nerimas, trukdantis kasdienei veiklai.

Rekomendacija: „Laikykitės rutinos, švelniai pereikite nuo vienos veiklos prie kitos, pasiūlykite raminančias veiklas.“

Apibendrinimas: mūsų sodininkystės veiklose dėmesys skiriamas realioms mokinio poreikiams ir gerai savijautai, o ne medicininėms diagnozėms. Mūsų vaidmuo sode – padėti ten, kur kyla sunkumų, nepriklausomai nuo to, kaip jie įvardijami. Kiekvienas mokinys yra skirtingas: vienam gali reikėti kitokio bendravimo būdo, kitam – daugiau tylos, trečiam – kad užduotis būtų paaiškinta ar parodyta kelis kartus. Sodas yra puiki vieta kurti aplinką, kurioje kiekvienas jaučiasi priimtas, kiekvieno pastangos yra vertinamos ir dirbama drauge.

13. „Augame drauge“ sodininkystės užsiėmimų planavimo modelis

Užsiėmimuose 12–18 metų SUP mokiniai ir vyresnio amžiaus patyrę sodininkai, toliau vadinami **mokytojais**, drauge dirba sode. Bendros praktinės veiklos skatina įtrauktį, abipusę pagarbą, aplinkosauginį ugdymą, praktinius sodininkystės įgūdžius ir emocinį ryšį.

Mokymosi rezultatai

Dalyvaudami užsiėmime mokiniai:

- Pasitelks visus pojūčius, kad pastebėtų, tyrinėtų ir apibūdintų gamtos aplinkos elementus.
- Saugiai ir drąsiai dalyvaus praktinėse sodininkystės veiklose lauke.
- Atpažins, kaip ekologiškai užaugintas maistas padeda palaikyti sveiką kūną ir gerą savijautą.
- Parodys supratimą apie ekosistemas, sveiką dirvožemį, biologinę įvairovę ir tai, kaip ekologinė sodininkystė padeda saugoti vietos aplinką.
- Pozityviai bendraus ir bendradarbiaus su kitais, drauge dirbdami sode.
- Stiprins pasitikėjimą savimi, prisiimdami atsakomybę ir prasmingai prisideddami prie užduočių.

Skirtingų kartų vaidmenys

- Vyresnio amžiaus sodininkai = mokytojai veikia kaip:
 - tradicinių sodininkystės įgūdžių perdavėjai;
 - ramūs vedliai ir bendradarbiai;
 - emocinė atrama per ramų buvimą šalia.
- SUP mokiniai veikia kaip:
 - aktyvūs sodininkai, kuriems suteikiama pagalba ir ugdomas savarankiškumas;
 - besimokantieji ir prisidedantieji prie bendros veiklos;
 - bendruomeninio sodo erdvės prižiūrėtojai.

Vertinimas

Vertinimas yra neformalus ir palaikantis. Daugiausia dėmesio skiriama mokinių dalyvavimui, gerai savijautai ir bendravimui, o ne rezultatui. Vertinimas yra grįstas mentoriaus stebėjimu kaip skirtingos kartos įsitraukia į bendrą veiklą, ir mokinių įsivertinimu kiekvienos pamokos metu. Mokiniai apmąsto, kaip jautėsi užsiėmime, pasirinkdami vieną iš trijų variantų, pavyzdžiui: „Man patiko“, „Buvo gerai“, „Buvo sunku / man reikėjo pagalbos“. Toks būdas padeda mokiniams apmąstyti patirtį, geriau atpažinti savo emocijas ir suteikti grįžtamąjį ryšį, kuris padeda planuoti kitus užsiėmimus.

Kad mentoriams ir mokytojams būtų lengviau šiuos principus taikyti praktiškai, **sodininkystės užsiėmimų planavimo modelis „Augame kartu“** pateikia aiškia, bet lanksčią užsiėmimų kūrimo ir vedimo struktūrą.

Šis modelis į vieną planavimo sistemą apjungia mokymosi rezultatus, dalyvių vaidmenis, pojūčių įtraukimą ir saugumo aspektus. Tai nėra griežta formulė, o pagalbinė priemonė, leidžianti mentoriams pritaikyti kiekvieną užsiėmimą pagal dalyvių gebėjimus, interesus, energijos lygį ir emocinius poreikius, kartu išlaikant veiklų nuoseklumą ir aiškų tikslą.

Struktūra Trukmė (lanksti)	Veiklos	Tikslas
Atvykimas ir emocinis nusiteikimas 5-15 min	- Susipažinkite su kiekvienu mokiniu - kreipkitės vardu ir pasirinkite jam tinkamą pasisveikinimą (šypsena, rankos paspaudimą ar apkabinimą). - Užsiėmimą paaiškinkite paprastai ir neskubėdami. Pasiteiraukite, ar viskas aišku. - Pasiūlykite trumpą pojūčių įvadą: - pasiklausykite sodo garsų, - pauostykite ką nors iš sodo (mėtą, petražoles). Lėtai apeikite sodą, kad mokiniai priprastų prie aplinkos.	Padėkite mokiniams jaustis saugiai, ramiai ir pasiruošti veikloms. Padeda pereiti prie veiklų ir mažina nerimą.
Trumpai paaiškinkite ir parodykite, ką reikės daryti. 10 min	- Paprastais žodžiais įvardykite užduotį ir paaiškinkite darbo etapus. - Parodykite savo mėgstamą augalą ar įrankį. - Parodykite mokiniams jų priemones ir įrankius, leiskite juos apžiūrėti, paliesti ir paskatinkite užduoti klausimų.	Padėkite suprasti užduotį pasitelkdami keletą pojūčių
Saugumas ir dėmesys pojūčiams 5-10 min	- Aptarkite ir sutarkite dėl saugumo taisyklių. Parodykite, kaip saugiai naudotis įrankiais, išdalinkite pirštines, parodykite vietą poilsiui pavėsyje ir pan. - Aptarkite ir susitarkite dėl veiklos taisyklių, pavyzdžiui: „Kai baigi darbą, tada...“, „Įrankiais dalijamės...“, „Jei nežinai, kaip daryti, tada...“.	Padeda kurti pasitikėjimą ir gerą savijautą.

Struktūra Trukmė (lanksti)	Veiklos	Tikslas
Praktinė sodininkystės veikla 30-60 min	- Darbo etapus parodykite tyliai arba vartodami kuo mažiau žodžių – po vieną užduotį vienu metu. - Mokiniai gali pasirinkti užduotis. Jie gali dirbti poromis atlikdami mažas užduotis, pavyzdžiui: vienas padaro duobutę, kitas pasodina augalą. Jei reikia, mokinys gali dirbti kartu su mokytoju. - Prireikus švelniai padėkite, pavyzdžiui, parodydami rankos judesį ar padėdami atlikti veiksmą.	Mokymasis stebint ir atkartojant. Padedą sukurti saugią emocinę aplinką, kuri palengvina mokymąsi.
Pertauka ir stebėjimas. 5-15 min	- Atsigerkite vandens, užkąskite užkandžių. - Ramiai pasėdėkite ir stebėkite sodo sklypą: kas pasikeitė? - Mokytojai dalijasi prisiminimais / pasakojimais ir kalbasi apie ekologinę sodininkystę, maistą bei sveikatą.	Padedą išvengti nuovargio ir per didelio krūvio. Padedą mokiniams suprasti stebint aplinką ir patirtį, o ne vien per paaiškinimą.
Tęsiama praktinė sodininkystės veikla 20-60 min	Tęskite darbą laikydamiesi tų pačių principų, jei įmanoma – suteikdami daugiau savarankiškumo ir mažiau nurodinėjant.	Mokymasis stebint ir atkartojant. Skatina savarankiškumą ir pasitikėjimą savimi.
Aptarimas ir bendravimas 10 min	„Parodyk ir papasakok“ – ką išmokai? Ką norėtum sužinoti daugiau? - Įsivertinimas: kaip sekėsi – kas pavyko, ką norėtum padaryti geriau? - Girkite pastangas, o ne tobulumą. Skatinkite padėkoti vieni kitiems (mokytojai dėkoja mokiniams, o mokiniai – vyresnio amžiaus mokytojams).	Padedą įtvirtinti tai, kas išmokta, ir skatina saviraišką. Skatina savarankiškumą ir pasitikėjimą savimi.
Pozityvi ir aiški pabaiga 5 min	- Lėtai pereikite per sodą, atkreipdami dėmesį į aplinką ir tai, kas joje vyksta. - Su kiekvienu atsisveikinkite asmeniškai. - Jei įmanoma, susitarkite dėl kito susitikimo.	Padedą geriau suprasti aplinką ir stiprina emocinę savijautą.

14. Mokymasis, pasitelkiant sodininkystę: pamokų planai

Šie pamokų planai skirti, pasitelkiant sodininkystę, padėti mokytis vaikams ir jaunuoliams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP). Kiekvienoje pamokoje sodas naudojamas kaip lanksti, jutimais turtinga mokymosi aplinka, kurioje akademiniai gebėjimai, gyvenimo įgūdžiai ir socialinė sąveika natūraliai vystosi per praktinę veiklą.

Pamokos apima įvairius mokomuosius dalykus, įskaitant biologiją, matematiką, ekologiją, meną, raštingumą, socialinius įgūdžius, mokymąsi tarp kartų ir gyvenimo įgūdžius. Nors kiekviena pamoka turi savo konkretų tikslą, visas jas jungia bendri principai: įtrauktis, jutiminis įsitraukimas, bendradarbiavimas ir mokymasis darant.

Kiekvienas pamokos planas turi aiškią ir nuoseklią struktūrą, padedančią mentoriams ir mokytojams pasiruošti užtikrintai.

Kiekviename pamokos plane pateikiama:

- tema ir siūloma amžiaus grupė ar klasė,
- numatoma trukmė,
- mokymosi tikslai,
- praktinės užduotys ir veiklos,
- numatomi mokymosi rezultatai,
- reikalingos priemonės,
- ir siūloma pamokos struktūra, kuri gali būti pritaikoma skirtingiems gebėjimams ir grupių dydžiams.

Siekiant skatinti grįžtamąjį ryšį ir individualią saviraišką, kiekvienoje pamokoje pridedamas papildomas darbalapis, pateiktas priede. Šiuose darbalapiuose yra užduotys, susijusios su pamoka, bei trumpa savęs įsivertinimo veikla, leidžianti mokiniams įsivertinti, kaip jie jautėsi užsiėmimo metu, naudojant vizualius ir pasirinkimo variantus (pvz., *man patiko, buvo gerai, buvo sunku / reikėjo pagalbos*). Darbalapiai yra neprivalomi ir turėtų būti naudojami lanksčiai, atsižvelgiant į mokinių poreikius, energijos lygį ir komunikacijos ypatumus.

Mentoriai raginami kiekvieną pamoką pritaikyti pagal savo vietos kontekstą, turimas priemones, oro sąlygas ir grupės poreikius. Pamokos gali būti trumpinamos, ilginamos, kartojamos arba jungiamos tarpusavyje. Sėkmė matuojama ne tuo, ar atliktos visos užduotys, o tuo, ar mokiniai patyrė saugų, prasmingą ir teigiamą mokymąsi.

Šie pamokų planai skirti kaip pagalbinė gairė, o ne griežta programa. Naudokite juos kaip įkvėpimą, pasitikėkite savo stebėjimais ir nepamirškite, kad net ir mažos akimirkos sode gali tapti vertingu mokymusi ir ryšio kūrimu.

Pamokos planas Nr. 1

Tema: Nuo sėklos iki augalo



Nordplus



Pamoka: biologija

Klasė: 7–10 klasė (SEN grupė)

Trukmė: 45 minutės



45 min.



10-15



Tikslas:

Supažindinti su augalų augimo etapais bei ugdyti stebėjimo, motorinius bei atsakomybės įgūdžius.

Uždaviniai:

1. Atpažinti pagrindinius augalo augimo etapus (sėkla → daigas → augalas).
2. Pasėti sėklą į žemę ir tinkamai ja rūpintis.
3. Įvardyti ir atpažinti pagrindines augalo dalis (šaknis, stiebas, lapas).

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Atpažins augimo etapus: sėkla → daigas → augalas;
- Mokės pasėti sėklą;
- Įvardys augalo dalį (šaknis, stiebas, lapas);
- Apmąstys savo veiklą.

Priemonės:

Sėklos, vazonėliai, žemė, vanduo, kortelės, užduočių lapai, pieštukai, pirštinės.

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (5–10 min): pokalbis apie augimo etapus ir augalo dalis.
- Praktika (25 min): sėklų sėjimas, vazonėlių žymėjimas, užduočių lapo pildymas.
- Apibendrinimas / refleksija (10 min): bendras veiklos aptarimas, mokinių įsivertinimas.

Vertinimas:

- Mokytojo stebėjimas ir žodinis grįžtamasis ryšys.
- Mokinių įsivertinimas naudojant šypsenėles.
- Pasižymėkite, kas užduotį atliko savarankiškai, o kam reikėjo pagalbos.



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Seka

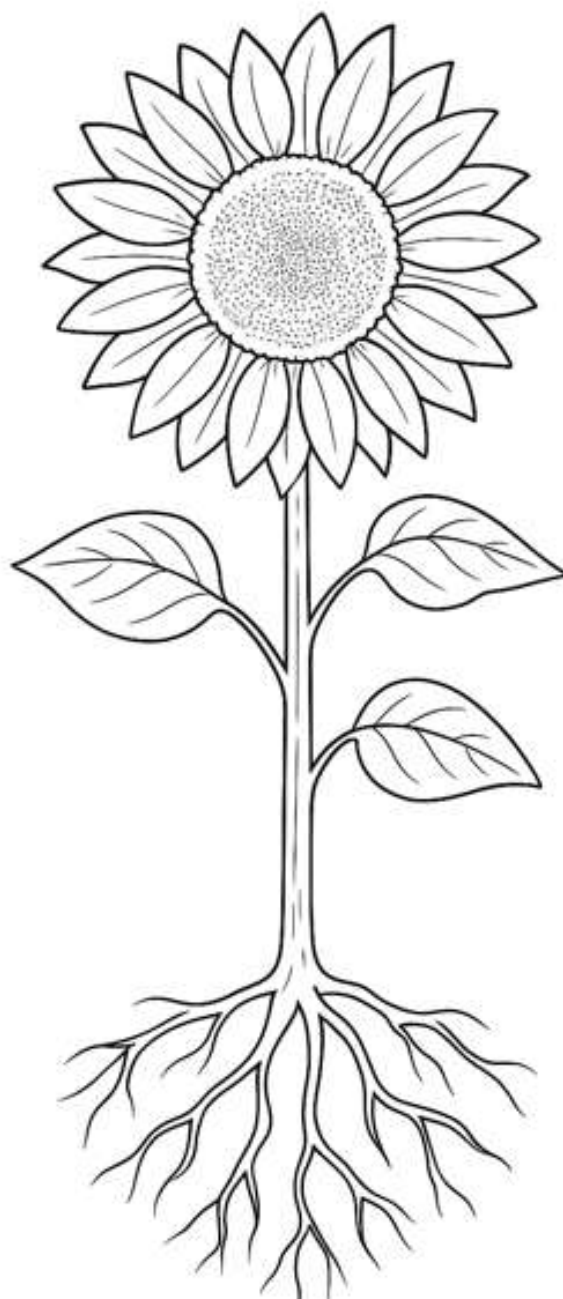
Įrašyk skaičius 1, 2, 3 į langelius, kad atitiktų augalo augimo ciklą:

- ☐ Sėkla
- ☐ Daigas
- ☐ Augalas

Užduotis Nr. 2: Spalvinimas ir įvardijimas

Nuspalvink augalą ir rodyklėmis pažymėk šias augalo dalis:

LAPAS – ŠAKNYS – STIEBAS – ŽIEDAS



Užduotis Nr. 3: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

- Man patiko
- Buvo gerai
- Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 2

Tema: Matuojame augimą



Nordplus



Pamoka: matematika

Klasė: 7–10 klasė (SUP grupė)

Trukmė: 45 minutės



30-45 min.



10-15



Tikslas:

Supažindinti mokinius su pagrindinėmis matavimo sąvokomis, stebint ir fiksuojant augalų augimą, tuo pačiu stiprinant skaičiavimo, lyginimo ir stebėjimo įgūdžius.

Uždaviniai:

1. Suprasti, kad augalai laikui bėgant auga ir keičiasi.
2. Išmatuoti augalo aukštį naudojant liniuotę arba virvelę.
3. Užrašyti matavimo rezultatus lentelėje.
4. Palyginti dydžius vartojant žodžius (aukštesnis, žemesnis, vienodo dydžio).

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Supras, kad augalai laikui bėgant auga;
- Matuos augalo aukštį naudodami liniuotę arba virvelę;
- Užrašys duomenis lentelėje;
- Palygins augalų dydžių skirtumus;
- Vartos lyginamuosius žodžius (aukštesnis, žemesnis, vienodo dydžio).

Priemonės:

Liniuotės arba matavimo juostos (lanksčios, lengvai įskaitomos), užduočių lapai, skirtingo aukščio vazoniniai augalai, spalvoti pieštukai arba lipdukai, vaizdinės matematikos žodžių kortelės (pvz., „daugiau“, „mažiau“, „aukštas“, „žemas“).

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (5–10 min): palyginkite aukštą ir žemą augalą, pristatykite lyginamuosius žodžius: aukštas, žemas, daugiau, mažiau, vienodas.
- Praktika (25 min): mokiniai matuoja augalus, užrašo aukštį, palygina rezultatus, nuspalvina lentelę arba pažymi ją lipdukais.
- Aptarimas (10 min): grupėje aptarkite, kuris augalas aukščiausias, kuris žemiausias, išrikiuokite augalus pagal aukštį, atlikite įsivertinimą.

Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>

Pamokos planas Nr. 2 – Matematika

Pasirinktina



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Matavimo rezultatų užrašymas

Užpildyk lentelę. Atsakymus galima pažymėti lipdukais arba simboliais.

Užduotis Nr. 2: Nupiešk augalą

Nupiešk konkretų augalą ir įrašyti jo aukštį centimetrais.

Piešti čia



Užduotis Nr. 3: Palygink dydžius

Sujunk arba apibrauk: „Kuris aukštesnis?“ „Kuris augalas labiau paaugo?“

Užduotis Nr. 4: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 3

Tema: Kompostavimas

Pamoka: ekologija

Klasė: 7–10 klasė (SUP grupė)

Trukmė: 45 minutės



30-45 min.



10-15



Tikslas:

Padėti mokiniams suprasti, kaip veikia kompostavimas: maisto ir sodo atliekos suyra ir grįžta į dirvožemį, padėdamos augti naujiems augalams.

Uždaviniai:

1. Žinoti, kad kompostas gaminamas iš maisto ir sodo atliekų.
2. Įvardyti bent tris kompostuojamas atliekas.
3. Dalyvauti paprastoje kompostavimo veikloje.
4. Apibūdinti kompostavimo ciklą naudojant paveikslėlius ar žodžius.

Rezultatai:

- Supras, kad kompostas gaminamas iš maisto ir sodo atliekų;
- Supras, kad kompostas padeda augti augalams, o augalai užaugina mums naujo maisto;
- Įvardys bent 3 kompostuojamas atliekas;
- Dalyvaus kompostavimo veikloje;
- Apibūdins kompostavimo ciklą naudodami paveikslėlius ar žodžius.

Priemonės:

Vaizdinė schema ar kortelės, rodančios kompostavimo ciklą: maistas → atliekos → kompostas → dirvožemis → augalai → maistas; kompostas skirtinguose etapuose (atliekos, yrantis, paruoštas), kompostuojamos atliekos (pvz., obuolio graužtukas, morkos žievė, salotos lapas, kiaušinių lukštai), komposto dėžė (arba demonstracinis variantas klasėje), pirštinės, maži semtuvėliai ar kastuvėliai, užduočių lapas.

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (10 min): parodykite kompostavimo ciklo schemą, apžiūrėkite atliekas, pristatykite žodžius (ciklas, kompostas, atliekos, dirvožemis, augti).
- Praktika (25 min): sukurkite komposto dėžę, sudėkite maisto atliekas ir lapus, tyrinėkite tekstūrą ir kvapą, stebėkite skaidytojus, užpildykite užduočių lapą (nuspalvinkite ciklą, sujunkite atliekas, nupieškite komposto dėžę).
- Aptarimas (10 min): aptarkite, kas buvo sudėta, atlikite įsivertinimą.



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Kompostavimo ciklo spalvinimo lapas

Rodyklės rodo:

maistas → atliekos → kompostas → augalas → maistas



Užduotis Nr. 2: Ką galima kompostuoti?

Rūšiavimo užduotis:

- Obuolio graužtukas
- Morkos žievė
- Saldainio popierėlis
- Arbatos maišelis
- Vienkartinė plastikinė šakutė

Užduotis Nr. 3: Piešimo arba sekos sudėliojimo užduotis

Iškirpkite ir priklijuokite arba nupieškite kompostavimo ciklą.

Sunumeruokite etapus (1–4):

1. Surinktos atliekos
2. Komposto krūva
3. Sodo dirvožemis
4. Nauji augalai

Užduotis Nr. 4: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

- Man patiko
- Buvo gerai
- Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 4

Tema: sodo menas



Nordplus



Pamoka: dailė

Klasė: 7–10 klasė (SUP grupė)

Trukmė: 45 minutės



30-45 min.



10-15



Tikslas:

Skatinti kūrybiškumą naudojant gamtines medžiagas, ugdant pojūčių pažinimą, smulkiąją motoriką ir emocinę raišką.

Uždaviniai:

1. Kurti darbelius iš sode rastų gamtinių medžiagų.
2. Atpažinti ir įvardyti bent tris gamtines medžiagas (lapą, gėlę, akmenį, pagaliuką ir pan.).
3. Išreikšti idėją ar nuotaiką spalva, forma ar tekstūra.
4. Parodyti savo darbą klasės draugams arba jį pristatyti.

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Naudos gamtines medžiagas kurdami individualų ar grupinį darbą;
- Išreikš nuotaiką ar idėją spalva, forma ar tekstūra;
- Atpažins bent 3 skirtingas sode randamas gamtines medžiagas (pvz., lapą, pagaliuką, gėlę, akmenį);
- Dalyvaus parodant ar pristatant savo darbą.

Priemonės:

Surinktos sodo medžiagos (lapai, gėlės, akmenys, sėklos, pagaliukai, žievė ir pan.), popierius, kartonas, audinio skiautės arba plokšti akmenys, klijai, virvelė, žirklys, flomasteriai arba dažai (pagal poreikį), didinamasis stiklas tekstūrai stebėti (pasirinktinai), prijuostės ar apsauginiai drabužiai, vaizdiniai pavyzdžiai ar įkvėpimo kortelės (pvz., lapų mandala, gamtos koliažas).

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (10 min): parodykite sodo kūrybos pavyzdžius, apžiūrėkite medžiagas, aptarkite spalvas ir tekstūras.
- Praktika (25 min): mokiniai kuria darbelius iš sodo medžiagų (mandala, koliažas, akmenų tapyba). Skatinkite kūrybą.
- Aptarimas (10 min): apžiūrėkite darbus kartu, mokiniai pristato arba parodo mėgstamiausią dalį, įsivertina naudodami šypsėnėles ar simbolius.

Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Sodo kūrybos sąrašas

Pažymėk medžiagas, kurias naudojai pamokos metu.

Naudojau:



Užduotis Nr. 2: Spalvų ir tekstūrų paieška (prieš veiklą arba jos metu)

Sujunkite arba nupieškite tai, kas yra:

- ☐ Žalias
- ☐ Minkštas
- ☐ Nelygus
- ☐ Apvalus
- ☐ Geltonas

Užduotis Nr. 3: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 5

Tema: Žolelių ragavimas



Nordplus



Pamoka: biologija ir gyvenimo įgūdžiai

Klasė: 7-10 klasė (SUP grupė)

Trukmė: 45 minutės



30-45 min.



10-15



Tikslas:

Įtraukti mokinių pojūčius, ypač skonį ir kvapą, tyrinėjant ir ragaujant sode užaugintas žoleles. Pamoka padeda ugdyti pojūčių pažinimą, plėsti žodyną ir padėti įgyti pasitikėjimą drąsiau ragauti naują maistą.

Uždaviniai:

1. Atpažinti bent 3 skirtingas žoleles pasitelkiant regą, lytėjimą ir kvapą.
2. Ragauti žoleles ir apibūdinti jų skonį žodžiais arba gestais.
3. Išreikšti, kas patinka arba nepatinka.
4. Žinoti, kad žolelės yra augalai ir naudojamos maistui.

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Atpažins bent 3 skirtingas žoleles pasitelkdami regą, lytėjimą ir kvapą;
- Ragaus pasirinktas žoleles ir apibūdins jų skonį žodžiais arba gestais;
- Išreikš, kas jiems patinka arba nepatinka;
- Žinos, kad žolelės yra augalai ir gali būti naudojamos maistui.

Priemonės: Šviežios žolelės (mėta, petražolė, bazilikas, laiškiniai česnakai, raudonėlis, krapai ir pan.), žolelių kortelės su nuotraukomis ir simboliais, lentelė arba užduočių lapas (žr. priedą), geriamasis vanduo ir servetėlės, didinamieji stiklai, žolelių lapai lėkštelėse (pasirinktina), rankų dezinfekavimo priemonė arba rankų plovimo vieta, emocijų kortelės (patinka / nepatinka).

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (10 min): parodykite žoleles, aptarkite spalvas ir kvapus, pristatykite žodžius: žolelė, lapas, kvapas, skonis.
- Praktika (25 min): mokiniai uosto ir ragauja žoleles, žymi, kas patiko, gali žaisti žaidimą „Atspėk kvapą“.
- Aptarimas (10 min): aptarkite mėgstamiausias žoleles, pažymėkite pasirinkimus, pakalbėkite, kaip jos gerina maisto skonį, atlikite įsivertinimą.

Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Žolelių ragavimo lentelė

Užpildyk lentelę

Žolelė	Kvapas	Skonis	Ar patiko?
Mėta 			
Bazilikas 			
Petražolė 			

Užduotis Nr. 2: Mano mėgstamiausios žolelės piešinys

Vieta nupiešti lapą arba nuspalvinti žolelės formą.

Piešti čia



Užduotis Nr. 3: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 6

Tema: Sodo dienoraštis



Nordplus



Pamoka: Lietuvių kalba
Klasė: 7-10 klasė (SUP grupė)
Trukmė: 45 minutės



30-45 min.



10-15



Tikslas:

Ugdyti pagrindinius rašymo, piešimo ir bendravimo įgūdžius pildant sodo dienoraštį. Mokiniai apmąsto, ką sode mato, daro ir jaučia, naudodami žodžius, piešinius ar simbolius.

Uždaviniai:

1. Užfiksuoti sodininkystės patirtį naudojant žodžius, piešinius ar simbolius.
2. Aprašymams naudoti sakinių pradžias ar žodžių sąrašus.
3. Mokyti nusakyti veiksmų seką (pirmiausia, tada, vėliau).
4. Stiprinti pasitikėjimą savimi reiškiant mintis raštu ar vaizdais.

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Užfiksuos savo patirtį sode naudodami žodžius, simbolius ar piešinius;
- Naudos sakinius ar žodžių sąrašus veikloms ir pastebėjimams aprašyti;
- Nusakys veiksmų seką (pirma, tada, vėliau), vartos sodininkystės žodyną;
- Stiprins pasitikėjimą savimi reikšdami mintis raštu ar vaizdais.

Priemonės:

Sodo dienoraščiai arba susegti lapų rinkiniai kiekvienam mokiniui, pieštukai, flomasteriai, klijai, žodžių ir paveikslėlių sąrašas, sekos kortelės, sodo daiktai ar nuotraukos įkvėpimui, sakinių pradžios arba bendravimo lentelės (pasirinktina).

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (10 min): prisiminkite ankstesnes sodo veiklas, parodykite nuotraukas ar daiktus, pristatykite dienoraščio idėją.
- Praktika (25 min): mokiniai rašo ar piešia dienoraščiuose pagal užuominas („Šiandien sodinau...“, „Mačiau...“), naudoja lipdukus ar lapus, jungia žodžius su paveikslėliais.
- Aptarimas (10 min): aptarkite įrašų, mėgstamiausias dalis, atlikite įsivertinimą.

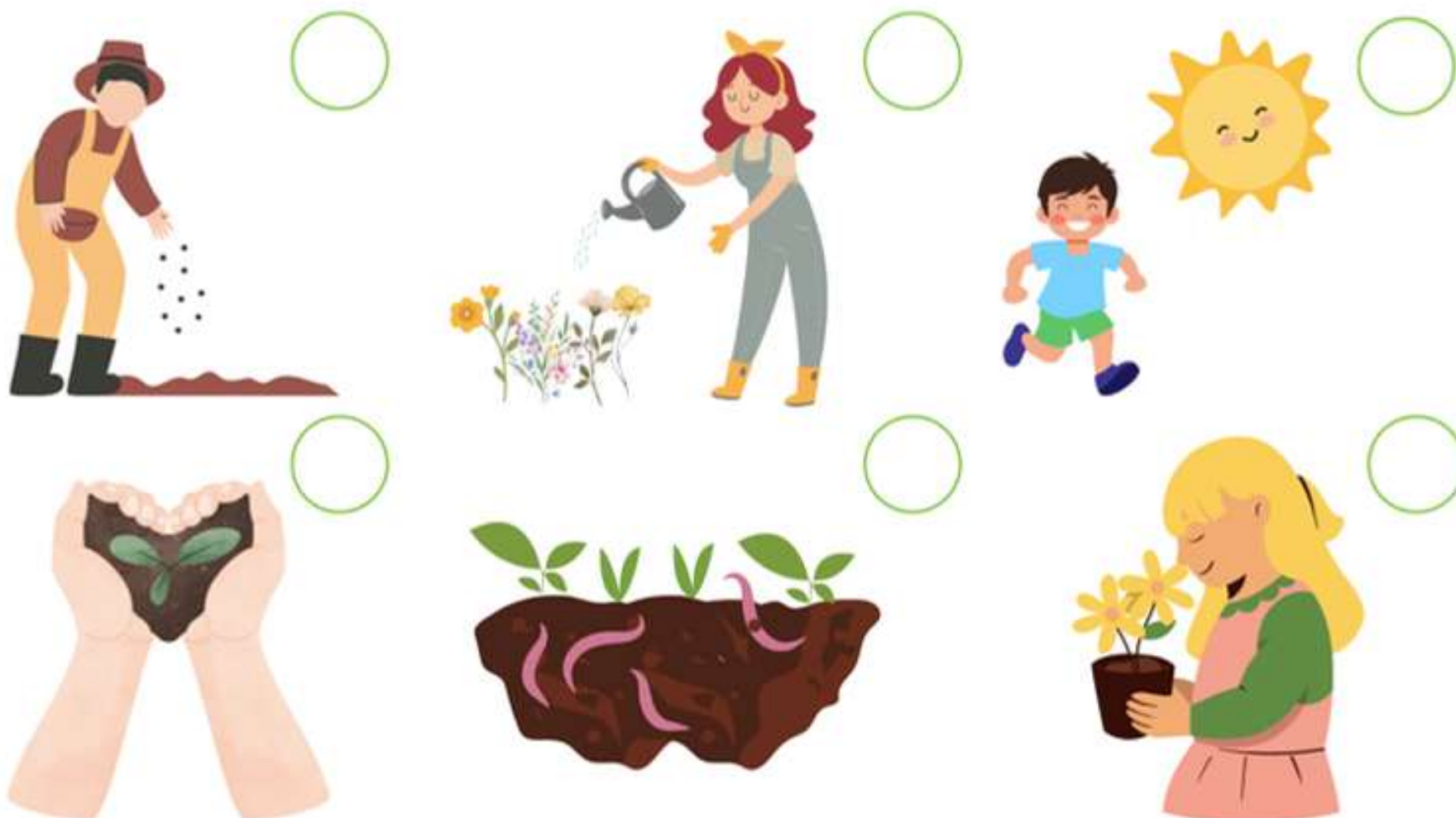
Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Šiandien sode aš...

Pažymėk teisingus atsakymus.



Užduotis Nr. 2: Nupiešk save sode

Vieta piešti

Piešti čia



Užduotis Nr. 3: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 7

Tema: Sodo kalendorius - Laiko suvokimas



Nordplus



30-45 min.



10-15



Pamoka: pasaulio pažinimas

Klasė: 7-10 klasė (SUP grupė)

Trukmė: 45 minutės

Tikslas:

Supažindinti mokinius su dienų, savaitių, mėnesių ir metų laikų sąvokomis, naudojant sodo kalendorių. Pamoka sieja realias sodo veiklas su laiko tėkme ir padeda suprasti planavimą, veiksmų seką ir kasdienę rutiną.

Uždaviniai:

1. Atpažinti laiko sąvokas: šiandien, rytoj, vakar, savaitė, mėnuo, metų laikas.
2. Sudėti sodo veiklas į vaizdinį kalendorių.
3. Atpažinti dabartinį metų laiką ir orą.
4. Susieti augalo augimą su laiku: sėkla → daigas → derlius.

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Atpažins laiko sąvokas – šiandien, rytoj, vakar, savaitė, mėnuo, metų laikas;
- Sudės paprastas sodo veiklas į vaizdinį kalendorių;
- Atpažins dabartinį metų laiką ir orą;
- Supras augalo augimo eigą laike (pvz., sėkla → daigas → derlius).

Priemonės:

Didelis vaizdinis kalendorius (mėnesio arba savaitės), lipnios ar magnetinės veiklų kortelės (pvz., sėti, laistyti, rinkti derlių, ilsėtis), metų laikų ratas ar plakatai (pavasaris, vasara, rudenį, žiema), orų simboliai (saulėta, debesuota, lietinga, šalta, karšta), sodo veiklų nuotraukos pagal mėnesius ar metų laikus, asmeniniai mini dienoraščiai arba savaitės lentelės, flomasteriai, lipdukai, spalvoti pieštukai.

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (10 min): kalendoriaus sąvokos: diena, mėnuo, metų laikas; aptarkite kiekvieno metų laiko sodo darbus.
- Praktika (25 min): sudėkite savaitės darbų simbolius, papildykite klasės kalendorių, pristatykite augalo augimo eigą, naudokite asmenines lenteles.
- Aptarimas (10 min): naudokite sakinių pradžias („Vakar mes...“, „Šiandien mes...“), aptarkite mėgstamus metų laikus, atlikite užduočių lapą.

Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Pažymėk, kurie darbai kuriuo metų laiku atliekami
Įrašyk skaičius.



Užduotis Nr. 2: Mano savaitė sode

o Pirmadienis: _____

o Trečiadienis: _____

o Penktadienis: _____

(Užrašyk / naudok simbolius arba paveikslėlius.)

Užduotis Nr. 3: Pakalbėkime apie laiką – pasirink vieną

o Šiandien: ☐ Saulėta ☐ Lyja ☐ Vėjuota ☐ Apsiniaukę ☐ Karšta ☐ Šalta

o Sezonas: ☐ Pavasaris ☐ Vasara ☐ Ruduo ☐ Žiema

o Mano augalas: ☐ Ką tik pasodintas ☐ Auga ☐ Užaugino derlių

Užduotis Nr. 4: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

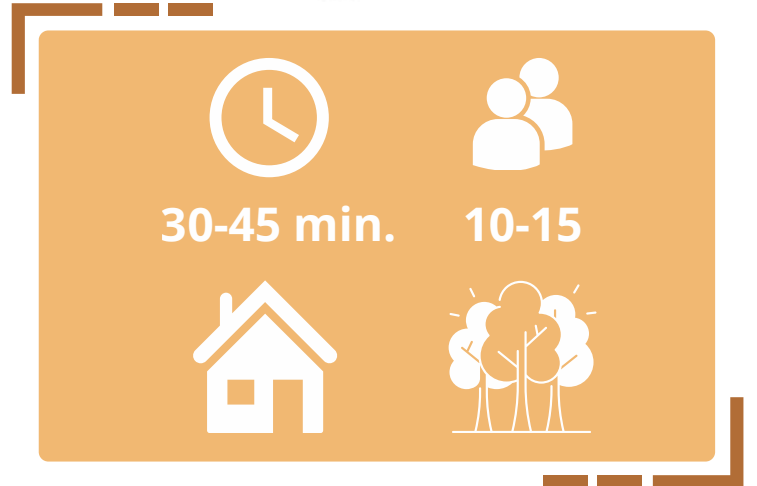
Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 8

Tema: Vaidmenys sode

Pamoka: Gyvenimo įgūdžiai
Klasė: 7-10 klasė (SUP grupė)
Trukmė: 45 minutės



Tikslas:

Supažindinti su komandinio darbo ir individualių vaidmenų samprata atliekant bendras sodo veiklas, ugdant bendravimą, bendradarbiavimą ir atsakomybę.

Uždaviniai:

1. Įvardyti bent 3 skirtingus vaidmenis sodo komandoje.
2. Atlikti sodo užduotis komandoje.
3. Parodyti bendradarbiavimą (klausyti, palaukti, padėti).
4. Apmąstyti savo indėlį į grupės darbą.

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Įvardys bent 3 skirtingus vaidmenis sodo komandoje (pvz., laistytojas, sodintojas, derliaus rinkėjas) ir gebės atlikti užduotį komandoje;
- Pademonstruos bendradarbiavimą (klausys, palauks, padės);
- Apmąstys, kaip prisidėjo prie grupės darbo.

Priemonės:

Kortelės ar simboliai (pvz., „laistytojas“, „įrankių prižiūrėtojas“, „ravėtojas“, „augalų stebėtojas“), sodo įrankiai, laistytuvai, krepšiai, komandinio darbo lentelė su užduočių aprašymais ir vaizdais, refleksijos lapas arba bendravimo lenta, vaizdinis laikmatis ar veiklų planas, lipdukai ar simboliai atliktoms užduotims žymėti.

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (10 min): pokalbis apie komandinį darbą; pristatykite ir paaiškinkite vaidmenų korteles; mokiniai pasirenka arba jiems paskiriamas vaidmuo, pvz.:
 - Laistytojas – laisto augalus
 - Sodintojas – sėja sėklas ar sodina augalus
 - Ravėtojas – rauna piktžoles
 - Įrankių prižiūrėtojas – neša ir sutvarko įrankius
 - Sodo stebėtojas – stebi, kaip auga augalai
- Praktika (25 min): grupėse mokiniai atlieka savo vaidmenį pagal užduočių lentą ar sąrašą; mokytojai ar suaugusieji padeda ir skatina bendradarbiavimą.
- Aptarimas (10 min): pasidalijimas rate („Koks buvo tavo vaidmuo?“ „Kas patiko?“); užpildomas refleksijos lapas; užbaigiama bendru pasidžiaugimu.

Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Mano darbas šiandien:

Pažymėk teisingą atsakymą.



Ką aš dariau:

(Nupieškite piešinį arba naudokite simbolius užduočiai apibūdinti.)

Kaip aš jaučiausi:

- ☐ Man patiko dirbti komandoje.
- ☐ Buvo gerai.
- ☐ Norėjau dirbti kitokį darbą.

Kam aš padėjau:

- ☐ Dirbau su draugu.
- ☐ Padėjau kažkam kitam.
- ☐ Kažkas padėjo man.

Užduotis Nr. 2: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

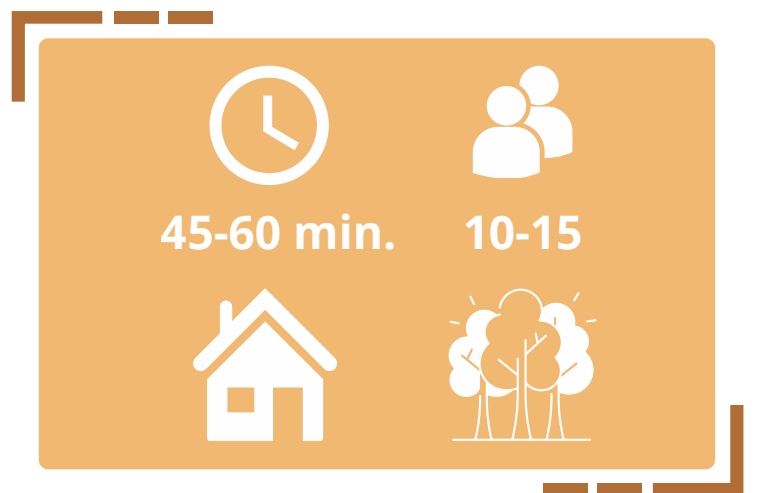
Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 9

Tema: Vyresniųjų istorijos sode

Pamoka: Gyvenimo įgūdžiai
Klasė: 7-10 klasė (SUP grupė)
Trukmė: 45 - 60 minutės



Tikslas:

Sukurti galimybes mokiniams klausytis, bendrauti ir užmegzti ryšį su vyresnio amžiaus žmonėmis per pasakojimus apie sodininkystę, metų laikus, maisto tradicijas ar gamtą. Pamoka skatina empatiją, klausymąsi ir kultūrinį pažinimą.

Uždaviniai:

1. Išklausti bent vieną vyresnio žmogaus pasakojimą.
2. Užduoti arba atsakyti į klausimus naudojant žodžius, gestus ar vaizdus.
3. Atpažinti panašumus ir skirtumus tarp savo ir vyresnio žmogaus patirties.
4. Nupiešti piešinį arba papasakoti išgirstą istoriją.

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Išgirs bent vieną vyresnio žmogaus pasakojimą;
- Užduos arba atsakys į klausimus naudodami žodžius, gestus ar vaizdus;
- Atpažins panašumus ir skirtumus tarp savo ir vyresnio žmogaus patirties;
- Dalyvaus aptarime arba kūrybinėje veikloje, susijusioje su išgirstu pasakojimu.

Priemonės:

Vaizdinės pagalbos kortelės („Turiu klausimą“, „Man patiko“, „Gal galite pakartoti?“), piešimo priemonės arba refleksijos lapai, klausimų užuominos vyresniems (pvz., „Ką augindavote vaikystėje?“, „Koks sodo darbas jums patiko?“, „Ar sodindavote ką nors su šeima?“), įrašymo įrenginys ar kamera (gavus sutikimą), tikri daiktai (seni sodo įrankiai, sėklos, nuotraukos – pasirinktinai).

Siūloma pamokos struktūra:

- Įvadas (10 min): pasisveikinkite ir pristatykite vyresnį žmogų; aptarkite, kodėl svarbu klausytis ir rodyti pagarbą.
- Praktika (20–30 min): vyresnis žmogus pasakoja istoriją; mokiniai reaguoja klausimais ar kortelėmis; mokytojas padeda palaikyti pokalbį.
- Aptarimas (15–20 min): mokiniai piešia ar užrašo įsimintą istorijos dalį; sukurkite bendrą stendą su mokinių darbais.

Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>

Pamokos planas Nr. 9 – Gyvenimo įgūdžiai

Pasirinktinai



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Man labiausiai patikusi istorijos dalis:

☐ Augalai ☐ Šeima ☐ Seni įrankiai ☐ Maistas

Užduotis Nr. 2: Noriu paklausti arba pasakyti:

o“Koks buvo skonis?”

o“Ar išsitepei rūbus?”

o“Skamba smagiai!”

Užduotis Nr. 3: Nupiešk istoriją:

Piešti čia



Užduotis Nr. 4: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos

Pamokos planas Nr. 10

Tema: Derliaus šventė ir maisto gaminimas



Nordplus



Pamoka: Gyvenimo įgūdžiai
Klasė: 7-10 klasė (SUP grupė)
Trukmė: Kelios sesijos (renginys ~60–90 min.)



Several sessions



10-15



Tikslas:

Padėti mokiniams suplanuoti ir surengti Derliaus šventę, išryškinant džiaugsmą auginti, rinkti derlių ir gaminti maistą iš sodo produktų. Ši veikla ugdo kasdienius įgūdžius: komandinį darbą, planavimą, maisto gaminimą, bendravimą ir kūrybiškumą, kartu stiprinant įtrauktį.

Uždaviniai:

1. Nuimti derlių ir paruošti paprastus patiekalus iš sodo produktų.
2. Išmokti pagrindinių maisto gaminimo ir higienos taisyklių.
3. Prisidėti prie šventės planavimo, puošimo ar svečių priėmimo.
4. Apmąstyti savo patirtį ir pasiekimus.

Rezultatai:

Pamokos pabaigoje mokiniai:

- Sudalyvaus derliaus rinkimo ir maisto gaminimo veiklose;
- Supras, iš kur atsiranda maistas ir kaip jį saugiai paruošti;
- Prisidės prie bendros šventės planavimo ir organizavimo;
- Apmąstys savo sodininkystės ir maisto gaminimo patirtį;
- Dirbs komandoje ir pasidalys savo pasiekimais su kitais.

Priemonės:

Sodo derlius (žolelės, salotos, uogos, morkos ir kt.), maisto gaminimo įrankiai: lentelės, saugūs peiliai, dubenys, šaukštai, puodai (jei reikia), produktai ir higienos priemonės: aliejus, sviestas, citrina, pirštinės, prijuostės, servetėlės, receptai arba receptų kortelės (pvz., „Pagamink žolelių sviestą“, „Mėtų arbata“), serviravimo stalai, puodeliai / lėkštelės, dekoracijos ir užrašai šventės erdvei, kvietimai ar plakatai, refleksijos: dienoraščiai, nuotraukų albumai, grįžamojo ryšio lapai.

Siūloma pamokos struktūra (keli užsiėmimai):

1. Šventės planavimas (Užsiėmimas Nr. 1)

- Pristatykite šventės idėją: „Švęsime dalydamiesi tuo, ką užauginame ir ką pagaminsime!“

Daugiau informacijos rasite mūsų svetainėje: <https://growing-together.eduprojects.eu/>

Pamokos planas Nr. 10

Tema: Derliaus šventė ir maisto gaminimas



Nordplus



Aptarkite su mokiniais:

- Kokius patiekalus galime pagaminti iš savo sodo derliaus?
- Kas nuims derlių, gamins, puoš erdvę, kvies svečius?
- Kokias dainas galėtume padainuoti, piešinius ar nuotraukas parodyti?

2. Maisto gaminimo užsiėmimas (Užsiėmimai Nr. 2–3)

- Išmokykite paprastų receptų iš sodo produktų:
 - Žolelių sviestas: smulkintas žoleles sumaišykite su minkštu sviestu.
 - Vaisių / daržovių vėrinukai: šviežius gabalėlius suverkite ant pagaliukų.
 - Žolelių arbata: užplikykite mėtų ar melisų lapelius.
 - Salotų suktinukai arba atviri sumuštiniai su sodo priedais.
- Naudokite vaizdines priemones ir vaidmenis: maišytojas, plovėjas, pjaustytojas.
- Daug dėmesio skirkite higienai, saugumui ir bendradarbiavimui.
- Paragaukite ir kartu nuspręskite, ką patiekti šventės metu.

3. Pasiruošimas renginiui (Užsiėmimai Nr. 3–4)

- Pasirūpinkite receptams reikalingu derliumi.
- Paruoškite dekoracijas ir vaidmenų korteles („Virėjas“, „Svečius pasitinkantis“).
- Praktikuokite, kaip pasitikti svečius ar pristatyti savo pagamintą maistą.
- Padedant ir prižiūrint suaugusiesiems, sudėkite ar patiekite maistą.

4. Šventės organizavimas (baigiamasis renginys)

- Pasitikite svečius (mokytojus, šeimos narius, mokinius, projekto mentorius).
- Patiekite mokinių pagamintus patiekalus ir pristatykite jų sodo darbus.
- Pasirinktinai: pasakojimai, daina, trumpas vaidinimas ar mokinių pasidalijimai.
- Pasidžiaukite indėliu: „Mūsų sodo virėjai!“, „Mūsų kūrėjai!“
- Nufotografuokite ir įteikite padėkas ar pažymėjimus.

5. Aptarimas ir užbaigimas (po šventės)

- Aptarkite: „Kas labiausiai patiko – sodinti, gaminti, ragauti ar puošti?“
- Paruoškite padėkos žinutes pagalbininkams ar svečiams.
- Užpildykite refleksijos lapą arba nupieškite mėgstamiausią prisiminimą.

Įsivertinimas ir aptarimas

- Stebėkite mokinių dalyvavimą ir įsitraukimą visų veiklų metu.
- Įvertinkite jų indėlį gaminant – pagal prisiimtus vaidmenis ir atliktas užduotis.
- Naudokite vaizdines įsivertinimo priemones arba refleksijos lapus.
- Skatinkite teigiamai – už bendradarbiavimą ir naujų įgūdžių išbandymą.



Priedas – užduočių lapas

Užduotis Nr. 1: Mano vaidmuo šventėje:

Pažymėk teisingą atsakymą.



Ką gaminau arba kuo padėjau:

Man skaniausias buvo:

Užduotis Nr. 2: Įsivertinimas

Pabrauk atsakymą, kuris parodo, kaip jauteisi pamokos metu:

Man patiko

Buvo gerai

Buvo sunku / man reikėjo pagalbos



LINKSMAS



NEUTRALUS



LIŪDNAS



KLAUSTI



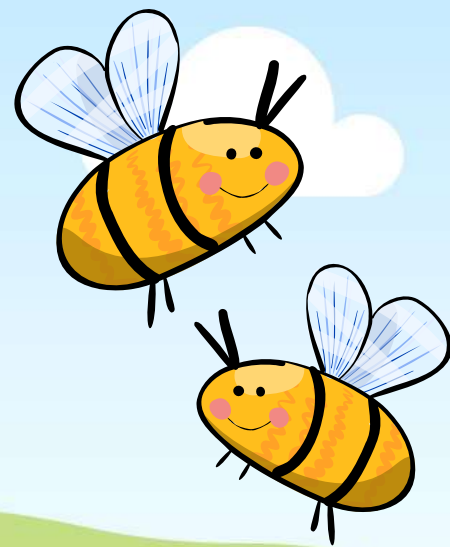
SAULĖ



VĖJAS



RŪBAI



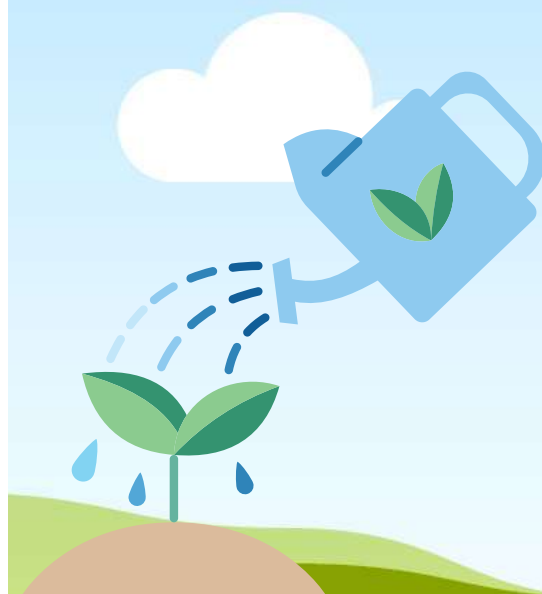
VABZDŽIAI



LAIKAS



ĮRANKIAI



VANDUO



DĖMESIO



TYLOS



PADĖTI



KOMANDA



ATLIKTA



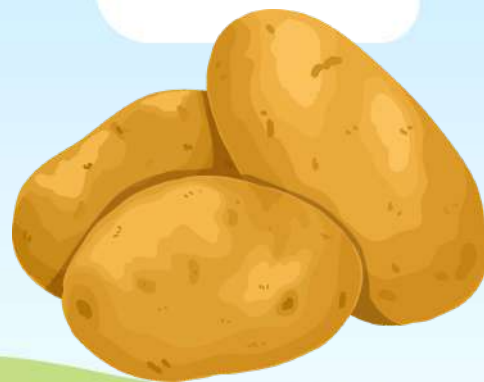
MORKA



AGURKAS



POMIDORAS



BULVĒ



SVOGŪNAS



MOLIŪGAS



ŽIRNIS



RIDIKĒLIS



OBUOLYS



BRAŠKĒ



MĒLYNĒ



SLYVA



MĒTA



BASILIKAS



PETRAŽOLĒ



SALOTA

Išvados

Sodininkystė – tai ne tik sėklų sodinimas, bet ir būdas ugdyti pasitikėjimą, smalsumą ir ryšį. Per praktines veiklas, pojūčių patirtis ir skirtingų kartų bendradarbiavimą specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) turintys mokiniai gali lavinti praktinius įgūdžius, emocinį suvokimą ir patirti bendrystę. Tuo pačiu mentorai ir vyresni dalyviai dalijasi savo žiniomis, kantrybe ir gyvenimo patirtimi, kurdami abipusiai prasmingą mokymosi aplinką.

Šis vadovas padėjo geriau suprasti mokinius, planuoti įtraukią veiklą, užtikrinti saugumą ir gerą savijautą bei apmąstyti patirtis. Taip pat pateikė pavyzdžių iš Suomijos, Lietuvos ir Estijos, parodančių, kaip „Aukime drauge“ metodas gali būti pritaikomas skirtinguose kontekstuose.

„Aukime drauge“ modelis ir pamokų planai yra pagalbiniai įrankiai, padedantys struktūruoti veiklas, tačiau svarbiausia išlieka lankstumas, empatija ir kūrybiškumas. Kiekvienas sodas, grupė ir mokinytis yra skirtingi, todėl geriausi rezultatai pasiekiami stebint, klausantis ir atsižvelgiant į dalyvių poreikius bei interesus.

Ačiū, kad esate šios veiklos dalis – už kantrybę, rūpestį ir įsitraukimą kiekvienoje veikloje. Augindami augalus, jūs kartu auginate ir santykius, įgūdžius bei džiaugsmą, kuris tęsiasi ir už sodo ribų.

Autorių kontaktai ir projekto padėkos

Projekto pavadinimas:

Growing Together: Inter-Generational Collaboration in Community Gardens (liet. Augame drauge: skirtingų kartų bendradarbiavimas bendruomenės soduose), finansuojamas „Nordplus Horizontal“ programos (projekto Nr. NPHZ-2025/10103)

Projekto koordinatorius

Tartu ekologinis bendruomeninis sodas (EE)

Pagrindinė organizacija, atsakinga už bendrą projekto koordinavimą ir sodininkystės metodiką

Susisiekite: tartumahead@gmail.com

Tinklapis: tartumahead.ee

Švietimo partneris – SUP mokykla

Vilnius Verkių mokykla-daugiafunkcis centras (LT)

Atsakingas už ugdymo turinį ir SUP įtraukties metodiką

Susisiekite: greta.sinkeviciene@verkiumokykla.lt

Tinklapis: <https://verkiumokykla.lt/>

Aplinkosaugos ir bendruomenės partneris

Teiskon Salonsaari Cooperative (FI)

Tvarios sodininkystės ir skirtingų kartų mentorystės specialistai

Susisiekite: oskupik@gmail.com

Tinklapis: <https://salonsaareen.fi/>

Skaitmeninės ir suaugusiųjų mokymosi inovacijos

VŠĮ „Žinių kodas“ (LT)

Neformaliojo mokymosi strategijų kūrimas, savanorių mokymo moduliai ir skaitmeninis turinys

Susisiekite: info@ziniukodas.lt

Tinklapis: www.ziniukodas.lt

Special Thanks

Nuoširdžiai dėkojame:

- **Mokiniamis ir mokytojams** už dalyvavimą išbandant pamokas ir vertingas įžvalgas;
- **Vyresniems mentoriams ir sodininkystės savanoriams** už jų laiką, rūpestį ir įsitraukimą;
- **Projekto komandos nariams** už bendrą pamokų kūrimą, įtraukusių metodų išbandymą ir pagalbą įtraukiant bendruomenę;
- **„Nordplus“ programai** už galimybę bendradarbiauti ir stiprinti lygybę, įtrauktį bei tvarumą švietime

Atsakomybės apribojimas: ši publikacija atspindi tik projekto partnerių nuomonę. „Nordplus“ programa neatsako už tai, kaip gali būti naudojama čia pateikta informacija.



Leidinio turinys yra tik leidėjo atsakomybė, o Norvegijos aukštojo mokslo ir įgūdžių direktoratas – „Nordplus Horizontal“ administratorius – neatsako už tai, kaip gali būti naudojama ši informacija.